

El llegat de Bartra i Fornas

Hi ha artistes que aconsegueixen penetrar en l'imaginari popular sense ser prou reconeguts. O per no ser-ho individualment. Cançons que són infinitament més conegudes que el seu compositor, escultures on tothom se cita però que ningú sap qui ha creat... Aquest seria el cas de Jordi Fornas, dissenyador històric d'Edicions 62, que tots els lectors deuen tenir a casa a través de la seva portada del *Mecanoscrit del segon origen*, del semioblidat Manuel de Pedrolo, o de la col·lecció groga de la Cua de Palla. Si fos un dissenyador d'una editorial de Madrid hauria rebut tots els honors, però ha patit la dissort de treballar entre nosaltres, cosa que el converteix en un maleït il·lustre.

Intentem esmenar aquest error de la desmemòria del país en l'article i obertura d'avui. Montse Frisach signa una justa aproximació a Fornas, i descobreix, a més a més, el seu vessant d'artista plàstic, en què va destacar com a pintor i escultor. Fornas va experimentar amb diversos estils, com ara el cubisme i el constructivisme, però també va fer una figuració més naïf. En conjunt és l'obra d'un artista del seu temps, que es va acostar al pop mitjançant la il·lustració i les cèlebres portades, que van servir per modernitzar l'edició catalana i acostar-la a nous públics. A part de Pedrolo i les novel·les policiaques de la Cua de Palla, Frisach es pregunta qui no recorda les portades de *Nosaltres els valencians*,

de Joan Fuster; la del primer disc de Raimon, amb una foto del jove cantant feta per Oriol Maspons i tractada en groc i negre; la portada de *Cançó de matinada*, amb un Joan Manuel Serrat descalç amb aparença innocent, o el logotip de la Gran Enciclopèdia Catalana o de la Larousse en català.

En fi, un reportatge que intenta accentuar el paper d'un artista, molt conegut en un àmbit determinat, però que va deixar una obra artística que ha quedat en un discret segon pla. No és un cas únic. També cal recordar el llegat d'Agustí Bartra (foto), a qui mai no estarem prou agraïts per la seva obra literària, la tasca com a traductor i per ser un dels personatges fonamentals que van mantenir la cultura catalana viva en els llargs anys d'exili i durant un retorn, que va ser també prou aspre. Xavier Serrahima ens traça un retrat a partir de la publicació de *L'obra de Bartra. Assaig d'aproximació*, d'Anna Murià, i la reedició del poemari *El gall canta per tots dos*, a Meteora, que Sam Abrams no s'ha cansat mai de reivindicar i de considerar un dels seus mestres quan el va conèixer en la dècada dels setanta del segle passat. En aquests temps de moviments per l'autodeterminació, caldria escoltar més els que van obrir les vies per treure'ns de sobre la discriminació que patim a l'Estat espanyol. I ho fem pel costat estètic. Hi ha alguna altra forma més consistent de resistència? *

F

Com a pintor i escultor, Fornas va experimentar amb diversos estils

FLORITURES LLUÍS LLORT

Jo vaig ser espanyol

Sigitas Geda és un poeta que va néixer el 1943 a Lituània (que es va independitzar de l'URSS el 1990) i va morir el 2008. El 1966 va publicar *Pedos (Empremtes en lituà)*. Va ser soviètic.

Tanja Bakic va néixer a Montenegro el 1981 (estat iugoslau a partir del 1974 i serbi des del 1992). Des del 2006, Montenegro és un estat independent i Bakic, tot i la seva joventut, és una de les poetes més importants del país. El 1966 no havia nascut. Va ser iugoslava i sèrbia.

Rubie Joy Gabriel és una atleta nascuda el 1994 a Koror, la ciutat més poblada de les 340 illes Palau (al mar de les Filipines) que, just quan ella va arribar al món, es van independitzar dels Estats Units. El 1966 el seu pare es va comprar la primera barca. Va ser nord-americana, unes hores. La noia, no la barca.

Jaan Kaplinski va néixer a Tartu el 1941, quan era de l'URSS. Ara és Estònia. És poeta i filòsof, i el 1966 va obtenir el títol de filologia francesa. Ha estat candidat al Nobel de Literatura. Va ser soviètic.

Shurooq Amin és una artista que va néixer el 1967 a Kuwait, quan pertanyia a l'Iraq. Va ser engendrada el 1966. Tot i que viu en un país independent des del 1991, les seves obres han estat censurades per "obscenes"; *independent* no és sinònim de *modern*. Va ser iraquiana.

Hamid Barole Abdu és un escriptor que va néixer a Eritrea el 1953, estat que el 1993 es va independitzar d'Etiòpia. Just el 1966, Hamid va celebrar el seu 13è aniversari. Viu a Mòdena des del 1974. Va ser etiop.

Jo vaig néixer el 1966 i tinc ganes d'escriure o que algú escriuï de mi: "Va ser espanyol." *

EL SENYOR RUC GUILLEM CIFRÉ

